

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ

СХВАЛЕНО

Рішення Комісії з питань
удосконалення методології
та звітної документації
(протокол від 28.12.2016 № 17)

СТАНДАРТНИЙ ЗВІТ З ЯКОСТІ ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ "ПРОДАЖ І ЗАПАСИ ТОВАРІВ У ТОРГОВІЙ МЕРЕЖІ" 1-2.03.03.02

електронна пошта: roznitsa@ukrstat.gov.ua
телефон: (044) 287-50-55
керівник ДСС: Сергієнко О. А.

Зміст

	Стор.
1. Вступ.....	3
2. Компоненти якості державного статистичного спостереження.....	4
2.1. Відповідність.....	4
2.2. Точність.....	5
2.3. Своєчасність та пунктуальність	7
2.4. Доступність та зрозумілість.....	8
2.5. Послідовність та зіставність.....	9
2.6. Оцінка потреб та очікувань користувачів.....	9
2.7. Ефективність, витрати та навантаження на респондентів.....	10
2.8. Конфіденційність, прозорість та захист.....	11
3. Заключна частина.....	11

1. Вступ

Стандартний звіт з якості державного статистичного спостереження "Продаж і запаси товарів у торговій мережі" (далі – звіт) підготовлено з метою інформування користувачів стосовно основних критеріїв та індикаторів якості результатів спостереження щодо роздрібного продажу товарів у торговій мережі підприємств, які здійснюють діяльність із роздрібною торгівлі. Звіт містить загальну інформацію, яка не залежить від результатів за конкретний період державного статистичного спостереження "Продаж і запаси товарів у торговій мережі" (далі – ДСС, спостереження), а визначена чинною методологією, процедурами обробки даних тощо.

Звіт підготовлено вперше та розміщено на офіційному веб-сайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua).

Наведені компоненти якості, такі як відповідність, точність, своєчасність та пунктуальність, доступність та зрозумілість, послідовність та зіставність, відповідають принципам виробництва статистичної продукції, які визначені розділом III Принципів діяльності органів державної статистики, затверджених наказом Держкомстату від 14.06.2010 № 216.

Спостереження щодо роздрібного продажу і запасів товарів у торговій мережі підприємств запроваджено та проводиться ще з радянських часів.

За цей достатньо тривалий період спостереження зазнало суттєвих змін. Так, до 2001 року включно для узагальнення статистичної інформації ДСС використовувався Загальний класифікатор галузей народного господарства (ЗКГНГ). Ринкові перетворення в Україні, а також адаптація національної статистики до європейських та міжнародних стандартів сприяли введенню в статистичну практику Класифікації видів економічної діяльності (КВЕД). Починаючи з 2002 року, статистична інформація спостереження узагальнюється та оприлюднюється за видами економічної діяльності, з 2013 року – відповідно до нової версії КВЕД (ДК 09:2010). З 2012 року спостереження зазнало змін з точки зору інформаційного наповнення (перелік показників приведено у відповідність до європейських та міжнародних стандартів), використання класифікацій.

Метою проведення ДСС є отримання даних щодо підприємств, які здійснюють діяльність з роздрібною торгівлі, для забезпечення інформаційними матеріалами користувачів статистичної інформації, у т.ч. органів державної влади та управління, а також для формування даних щодо структури товарообороту підприємств роздрібною торгівлі, передбачених Регламентом Європарламенту та Ради Міністрів Європейського Союзу (ЄС) № 295/2008 від 11.03.2008 стосовно структурної статистики підприємств та Регламентом Ради (ЄС) № 1165/98 від 19.05.1998 про короткострокову статистику.

Спостереження відповідно до Довідника розділів статистики належить до розділу 2.03. "Економічна діяльність" за тематикою статистичного виробництва 2.03.03. "Внутрішня торгівля".

Методологія визначення основних показників спостереження з часів його започаткування не змінювалася, що дозволяє проводити порівняння в динаміці.

Нормативно-правовою основою проведення ДСС є закони України "Про державну статистику", "Про інформацію", "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань", Концепція забезпечення статистичної конфіденційності, щорічні плани державних статистичних спостережень, Національний стандарт України ДСТУ 43-03-2004 "Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять".

Звітно-статистичною документацією спостереження є форми № 1-торг (місячна) "Звіт про товарооборот торгової мережі" (далі – форма № 1-торг (місячна)), що збирається на вибірковій основі, та № 3-торг (квартальна, річна) "Звіт про продаж і запаси товарів у торговій мережі" (далі – форма № 3-торг (квартальна, річна)), що збирається на суцільній основі, а також роз'яснення щодо їх заповнення (http://ukrstat.gov.ua/albom/albom_2016/zmist_al.htm).

Основними статистичними публікаціями, в яких поширюються результати ДСС, є:

- статистичні збірники "Роздрібна торгівля України", "Україна у цифрах", "Регіони України", "Статистичний щорічник України", "Україна";
- статистичні бюлетені "Продаж і запаси товарів у торговій мережі підприємств" (I та II томи), "Індекси фізичного обсягу роздрібногo товарообороту підприємств за товарними групами";
- економічна доповідь "Структура обороту роздрібногo торгівлі";
- експрес-випуск "Оборот роздрібногo торгівлі";
- статистична інформація "Оптовий та роздрібний товарооборот", "Обсяг роздрібногo товарообороту підприємств", "Обсяг обороту роздрібногo торгівлі", "Товарна структура роздрібногo товарообороту підприємств в Україні", "Продаж основних продовольчих товарів у торговій мережі підприємств", "Частка продажу споживчих товарів, які вироблені на території України, через торгову мережу підприємств", "Індекси фізичного обсягу товарної структури роздрібногo товарообороту підприємств в Україні";
- інтерактивні електронні карти "Роздрібний товарооборот підприємств (юридичних осіб)", "Індекси фізичного обсягу роздрібногo товарообороту підприємств (у % до попереднього року)".

Поширення інформації користувачам здійснюється з дотриманням вимог щодо конфіденційності даних.

На запити користувачів органи державної статистики надають наявну статистичну інформацію за результатами розробки спостереження у зведеному знеособленому вигляді, засобами зв'язку в порядку та на умовах, визначених Держстатом, а також відповідно до порядку доступу до публічної інформації.

2. Компоненти якості державного статистичного спостереження

2.1. Відповідність

Відповідність – це ступінь, з яким результати державних статистичних спостережень задовольняють поточні та потенційні потреби користувачів.

Основними статистичними показниками спостереження є:

- роздрібний товарооборот у вартісному вираженні;
- обсяг роздрібного продажу продовольчих товарів у натуральному вираженні;
- роздрібний товарооборот від продажу товарів, що вироблені на території України, у вартісному вираженні;
- запаси товарів у торговій мережі у вартісному вираженні;
- оборот роздрібною торгівлі;
- індекси фізичного обсягу роздрібного товарообороту підприємств та обороту роздрібною торгівлі.

Одиницею спостереження є місцева одиниця за видом економічної діяльності.

Респондентом (звітною (обліковою) одиницею) ДСС є юридична особа, відокремлений підрозділ юридичної особи, яка здійснює діяльність із роздрібною торгівлі.

При проведенні спостереження використовують Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ), Класифікацію видів економічної діяльності (КВЕД), Класифікатор організаційно-правових форм господарювання (КОПФГ), Статистичну класифікацію продукції (СКП).

Результати спостереження органи державної статистики узагальнюють за товарними групами, за видами економічної діяльності, за організаційно-правовими формами господарювання, у цілому по Україні, регіонах, містах обласного значення, районах.

2.2. Точність

Точність – це ступінь наближеності розрахунку до дійсних значень.

Спостереження проводиться відповідно до Методики визначення обсягів продажу споживчих товарів населенню за усіма каналами реалізації та обороту роздрібною торгівлі, затвердженої наказом Держкомстату від 14.01.2005 № 15 (зі змінами і доповненнями) і розміщеної на офіційному веб-сайті Держстату в розділі "Методологія та класифікатори"/"Статистична методологія"/"Економічна статистика"/"Економічна діяльність"/"Внутрішня торгівля".

Згідно з Методологічними положеннями державне статистичне спостереження є комбінованим, тобто поєднує два види обстежень: суцільне за формою № 3-торг (квартальна, річна) і вибіркоче за формою № 1-торг (місячна).

Одиниці ДСС належать до сектору нефінансових корпорацій, вид економічної діяльності яких за КВЕД відноситься до секції G (класи 45.1; 45.32; 45.40; 47).

Формування генеральної сукупності одиниць ДСС за формою № 3-торг (квартальна, річна) виконується щорічно на державному рівні відповідно до Роз'яснень щодо проведення робіт з формування й актуалізації сукупностей одиниць та переліків звітних (облікових) одиниць (респондентів) державних статистичних спостережень, затверджених 25.10.2013 за № 18.1-11/5.

Джерелами інформації для формування сукупності одиниць спостереження є:

- Реєстр статистичних одиниць;
- перелік підприємств, що звітували за формою № 3-торг (квартальна, річна) у попередньому звітному році;
- інформація, отримана від органів державної статистики.

Формування вибіркової сукупності одиниць за формою № 1-торг (місячна) здійснюється на основі сукупності звітних одиниць за формою № 3-торг (квартальна, річна) згідно з Методикою формування сукупності звітних одиниць для вибіркового обстеження суб'єктів господарювання (юридичних осіб) у сфері роздрібної торгівлі, затвердженою наказом Держстату від 29.01.2014 № 21.

Формування вибіркової сукупності здійснюється шляхом стратифікації генеральної сукупності звітних одиниць і подальшого їх розподілу всередині кожної страти на дві групи: типові та нетипові. Перша група є основним масивом для розрахунку стратифікованої вибірки. Друга група включається до обстеження у повному складі для суцільного спостереження звітних одиниць, у яких значення обсягу роздрібного товарообороту перевищує середнє значення по генеральній сукупності (за правилом "3-сігма"), а також новостворених та тих, які розпочали діяльність із роздрібною торгівлі.

Розповсюдження інформації на генеральну сукупність здійснюється на державному рівні із застосуванням програмного продукту SPSS. Результати спостереження за формою № 1-торг (місячна) на державному рівні формують зведену інформацію по країні в цілому та в розрізі регіонів, яка може бути скорегована на підставі кварталних даних, отриманих за результатами спостереження за формою № 3-торг (квартальна, річна).

З метою забезпечення повноти та репрезентативності даних за показниками на державному та регіональному рівнях щоквартально та щомісячно здійснюється актуалізація сукупності одиниць ДСС. Потреба в щомісячній актуалізації сукупності виникає у зв'язку з реорганізацією підприємств, щоквартальної – у зв'язку з реорганізацією підприємств або появою нових, які підпадають під критерії спостереження.

Під час отримання від респондента звіту органи державної статистики здійснюють попередню візуальну перевірку звіту, після чого вводять дані звіту до комплексу електронної обробки статистичної інформації, за допомогою якого проводиться арифметичний і логічний контроль як первинних, так і зведених даних.

За підсумками результатів проведення контролю з метою визначення причин виявлених помилок може здійснюватися зв'язок з респондентами. Після обов'язкового контролю первинні дані за необхідності редагують.

Результати ДСС за формою № 3-торг (квартальна, річна) органи державної статистики узагальнюють за видами економічної діяльності, за видами економічної діяльності в розрізі організаційно-правових форм господарювання в цілому по Україні, регіонах, містах обласного значення, районах.

Результати спостереження за формою № 1-торг (місячна) органи державної статистики узагальнюють в цілому по Україні та в розрізі регіонів.

При проведенні ДСС застосовуються методи імпутації та сезонні коригування.

У випадках відсутності даних від окремих респондентів органи державної статистики виявляють причини неотримання інформації (згідно з Довідником причин неподання форм державних статистичних спостережень). Аналіз причин неподання свідчить, що переважна більшість випадків неотримання інформації від респондентів пов'язана з об'єктивними причинами. Так, за формою № 3-торг (квартальна, річна) за 2015 рік не прозвітувало 2380 підприємств (9,6%), з яких 48,6% призупинили діяльність, 37,3% підприємств не відповідали критеріям одиниці спостереження, а саме на момент обстеження не здійснювали діяльність за видом, який спостерігається, 5,8% підприємств не прозвітувало через причини виникнення надзвичайних та непереборних обставин, 3,6% підприємств не знайдено за наявними адресами.

2.3. Своєчасність та пунктуальність

Своєчасність – це період часу між подією або явищем, що описують статистичні дані, та публікацією цих статистичних даних.

Пунктуальність – це період часу між фактичною датою публікації даних та плановою датою, яка визначена в офіційному календарі публікацій.

Статистична інформація за результатами спостереження обробляється та оприлюднюється згідно з планом державних статистичних спостережень і порядком її розміщення на офіційному веб-сайті Держстату. Для зручності користувачів на веб-сайті розміщено Каталог офіційних статистичних публікацій (http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2012/12_2012/cat_16.zip), в якому наведено їх перелік і терміни видання, та Календар оприлюднення інформації Держстату (http://ukrstat.gov.ua/plansite/pl_2016_p.htm), в якому також зазначено перелік і терміни оприлюднення статистичних публікацій, зокрема основних результатів цього ДСС.

Збір та обробка первинних даних, аналіз зведеної інформації здійснюється в такі терміни:

Збір первинних даних на територіальному рівні	Обробка первинних даних на територіальному рівні	Обробка первинних даних на державному рівні	Аналіз зведених даних	Перше оприлюднення статистичної інформації
Форма № 1-торг (місячна) "Звіт про товарооборот торгової мережі"				
не пізніше 2 числа місяця, наступного за звітним періодом	на 11 день місяця, наступного за звітним періодом	на 12 день місяця, наступного за звітним періодом	12-18 дні місяця, наступного за звітним періодом	на 19-20 день місяця, наступного за звітним періодом

Збір первинних даних на територіальному рівні	Обробка первинних даних на територіальному рівні	Обробка первинних даних на державному рівні	Аналіз зведених даних	Перше оприлюднення статистичної інформації
Форма № 3-торг (квартальна, річна) "Звіт про продаж і запаси товарів в роздрібній торгівлі"				
квартальна – не пізніше 25 числа після звітного періоду, річна – не пізніше 28 лютого	квартальна – на 45 день після звітного періоду, річна – 4 квітня	квартальна – на 61 день після звітного періоду, річна – 30 квітня	квартальна – на 62-72 дні після звітного періоду, річна – I, II декада травня	квартальна – на 76 день після звітного періоду, річна – 18 травня

Запити користувачів щодо надання інформації в більшості випадків виконуються протягом 5 робочих днів, що відповідає вимогам Закону України "Про доступ до публічної інформації".

2.4. Доступність та зрозумілість

Доступність – це характеристика простоти та легкості, з якою користувач може отримати статистичні дані; вона визначається фізичними умовами, за наявності яких користувачі можуть отримати доступ до статистичних даних.

Зрозумілість – це характеристика простоти та легкості розуміння користувачем статистичних даних; вона вимірюється через інформаційне середовище, в якому представлені статистичні дані, що супроводжуються відповідними метаданими.

З метаданими цього спостереження можна ознайомитись на офіційному веб-сайті Держстату в розділі "Статистичні спостереження"/"Метаописи державних статистичних спостережень"/"2 Економічна статистика"/"2.03 Економічна діяльність"/"2.03.03 Внутрішня торгівля"/"1-2.03.03.02 Продаж і запаси товарів у торговій мережі".

Результати спостереження розміщуються у вільному доступі у форматах .pdf, .xls, .doc на веб-сайті Держстату в розділах:

№ з/п	Назва статистичного видання	Розділ офіційного веб-сайту Держстату
1.	Статистичні збірники "Статистичний щорічник України", "Україна", "Україна у цифрах", "Регіони України"	"Публікації"/"Комплексна статистика"
2.	Статистичний збірник "Роздрібна торгівля України", бюлетені "Продаж і запаси товарів у торговій мережі" (I, II томи), економічна доповідь "Структура обороту роздрібно торгівлі"	"Публікації"/"Економічна статистика"/"Економічна діяльність"/"Внутрішня торгівля"
3.	Експрес-випуск "Оборот роздрібно торгівлі"	"Експрес-випуски"/"Економічна статистика"/"Внутрішня торгівля"
4.	Статистична інформація	"Статистична інформація"/"Економічна статистика"/"Економічна діяльність"/"Внутрішня торгівля"

Контакти для отримання додаткової інформації про результати статистичного спостереження "Продаж і запаси товарів у торговій мережі", відповідного методологічного забезпечення, а також довідок щодо умов розповсюдження його результатів:

адреса: 01601, м. Київ, вул. Шота Руставелі, 3;

телефони: (044) 287–20–11, 287–50–55;

електронна пошта: *roznitsa@ukrstat.gov.ua*.

Контактна інформація для оформлення інформаційного запиту:

телефон: 287–06–72, факс 235–37–39,

електронна пошта: *el.zapyt@ukrstat.gov.ua*.

2.5. Послідовність та зіставність

Послідовність двох або більше статистичних даних означає, наскільки в державних статистичних спостереженнях, у рамках яких вони вироблялися, використовувались однакові метадані: класифікації, визначення і сукупність, що вивчається, а також гармонізовані методи.

Зіставність – це окремий випадок послідовності, коли статистичні дані відносяться до тих самих об'єктів даних, а ціль їхнього об'єднання – зробити порівняння у часі або за регіонами, або за іншими сферами діяльності.

Властивість порівнянності даних є результатом дії ряду чинників, основні з яких можуть бути об'єднані у дві групи: концепція обстеження та методологія вимірювання.

Концепція спостереження включає такі елементи, як система показників (їх зміст, визначення), одиниці спостереження, генеральна сукупність, звітний період та періодичність обстеження, географічне охоплення тощо.

Методологія спостереження включає методи збору та обробки даних.

Послідовність та зіставність даних ДСС забезпечені єдиними підходами до формування сукупності одиниць, системи показників та їх визначень, застосування єдиних національних класифікацій, політики перегляду даних у випадку зміни методології.

Спостереження проводиться в усіх регіонах України та за переліком визначених показників. Зважаючи на зазначене, основні показники ДСС за певний обраний період можна порівнювати з даними попередніх періодів. Порівнянними є також відповідні показники в регіональному розрізі.

2.6. Оцінка потреб та очікувань користувачів

Перелік користувачів інформації щодо роздрібного продажу і запасів товарів у торговій мережі формується на основі листів-запитів на отримання статистичних даних.

Користувачами інформації за результатами спостереження є органи державної влади та місцевого самоврядування, а також інші державні установи, наукові організації, навчальні заклади, підприємства, установи та організації, міжнародні організації, фізичні особи.

У вересні–жовтні 2013 року Держстат вперше провів анкетне опитування користувачів статистичної інформації з метою вивчення ступеня відповідності потребам користувачів інформації з питань статистики внутрішньої торгівлі, зокрема щодо показників, які містяться в збірнику "Роздрібна торгівля України" та на офіційному веб-сайті Держстату, а також визначення оцінки якості зазначеної статистичної інформації.

Згідно з результатами анкетного опитування користувачів про рівень задоволення їхніх інформаційних потреб статистичну інформацію зі статистики внутрішньої торгівлі постійно або періодично використовують у своїй діяльності 71% користувачів. Необхідну інформацію на офіційному веб-сайті Держстату отримують 79% користувачів, 38% опитаних використовують офіційні друковані видання (статистичні публікації), 29% для отримання інформації щодо статистики внутрішньої торгівлі звертаються до засобів масової інформації (преси, радіо, телебачення, Інтернету тощо).

Із числа опитаних користувачів, які у своїй діяльності використовують збірник "Роздрібна торгівля України" (що становить 39%), 57% наведену систему показників вважають доброю або відмінною.

Інформаційне забезпечення Держстату щодо статистики внутрішньої торгівлі загалом на "відмінно" та "добре" оцінили 72% опитаних користувачів.

Більш детальна інформація щодо результатів проведення анкетного опитування користувачів статистичної інформації зі статистики внутрішньої торгівлі наводиться в повідомленні для користувачів, що розміщене на офіційному веб-сайті Держстату в розділі "Анкетні опитування".

2.7. Ефективність, витрати та навантаження на респондентів

Держстат здійснює щорічну оцінку звітного навантаження на респондентів на підставі Методики вимірювання звітного навантаження на респондентів, затвердженої наказом Держстату від 14.05.2013 № 149. У цілому по Україні у 2016 році звітне навантаження на респондентів порівняно з 2015 роком за формами № 1-торг (місячна) та № 3-торг (квартальна, річна) зменшилося на 13,7% та 10,8% відповідно за рахунок зменшення кількості респондентів.

За результатами анкетного опитування для визначення звітного навантаження на респондентів середні витрати часу на заповнення форми № 1-торг становлять 1 год. 22 хв, форми № 3-торг становлять 4 год. 4 хв. Більшості із числа опитаних респондентів за формою № 1-торг (місячна) (89%) та за формою № 3-торг (квартальна, річна) (67%) було нескладно зрозуміти роз'яснення та зміст показників, підготувати інформацію та заповнити форми. Індекс задоволеності респондентів за формами № 1-торг (місячна) становить 94, № 3-торг (квартальна, річна) – 83 (при середньому значенні показника по спостереженнях – 88).

Для спрощення процедури подання респондентами форм державних статистичних спостережень передбачено подання електронного звіту. Частка звітів,

отриманих в електронному вигляді за 2015 рік, за формами № 1-торг (місячна) та № 3-торг (квартальна, річна) становила 53% та 43% відповідно.

2.8. Конфіденційність, прозорість та захист

Знеособлення постачальників даних, конфіденційність інформації, яку вони надають, та її використання тільки в статистичних цілях мають бути гарантовані. Органи державної статистики мають поширювати статистичні дані об'єктивно, професійно та прозоро.

Захист конфіденційної статистичної інформації є одним із основних принципів проведення ДСС.

Необхідність дотримання принципу конфіденційності статистичної інформації визначена положеннями Закону України "Про державну статистику" та міжнародними стандартами.

Для забезпечення встановлених національним та міжнародним законодавством гарантій перед респондентами в практиці проведення ДСС реалізуються такі заходи щодо забезпечення конфіденційності статистичної інформації:

- первинні дані, отримані органами державної статистики від респондентів під час проведення спостереження, використовуються виключно для статистичних цілей;

- статистична інформація, отримана за результатами спостереження, надається користувачу у зведеному знеособленому вигляді;

- в окремих випадках, якщо є ризик розкриття конфіденційних (первинних) даних, статистична інформація, отримана в ході спостереження, не розповсюджується.

У ході проведення ДСС забезпечується збереження і захист первинної статистичної інформації, яка отримується у вигляді заповнених статистичних формулярів.

Закон України "Про державну статистику" також визначає необхідність забезпечувати доступність, гласність і відкритість статистичної інформації, прозорість статистичної методології та статистичних методів, що відповідає міжнародним стандартам у галузі статистики. З метою забезпечення виконання цих положень у практиці проведення ДСС передбачено створення системи метаданих: методичних та методологічних документів стосовно його проведення, збору даних, формування, опрацювання інформації, документів щодо її якості. Метадані спостереження оприлюднюються на офіційному веб-сайті Держстату та сайтах його територіальних органів.

3. Заключна частина

Важливою умовою подальшого розвитку спостереження є забезпечення балансу між рівнем задоволення інформаційних потреб користувачів статистичної інформації, що передбачає застосування новітніх інформаційних технологій, та рівнем оптимізації процесу статистичного виробництва, а також

покращення ефективності витрат і зменшення навантаження на респондентів, що здійснюється шляхом установлення постійного зворотного зв'язку з користувачами статистичної інформації, респондентами цього державного статистичного спостереження.

Найближчим часом увага буде приділена вдосконаленню методології спостереження, зокрема в частині підходів щодо звітної одиниці. У рамках проведення заходів щодо поліпшення ефективності витрат і зменшення навантаження на респондентів збір інформації за формою № 3-торг (квартальна, річна) буде здійснюватись на дискретній основі (поквартально) і відповідно передбачається оптимізація показників, зокрема вилучення розділу "Роздрібний товарооборот за кварталами звітного року" з бланка форми.

У подальшому планується переведення спостереження в Інтегровану систему статистичної інформації (ІССІ), керовану метаданими, яка забезпечить автоматизацію та уніфікацію процесів збору, обробки та аналізу статистичної інформації, організацію зберігання та доступу до єдиного сховища даних статистичної інформації.